

Activitatea bibliotecilor de profil tehnic: Sinteza statistică pentru anul 2023

Georgeta GHENGHEA, Biblioteca Științifică a UTM

Abstract: Scopul cercetării este accentuarea importanței utilizării aprofundate a datelor statistice în cadrul managementului de bibliotecă la etapa actuală, din perspectiva măsurării impactului, valorii și efectului activității bibliotecii în mediului universitar. A fost efectuată evaluarea activității Bibliotecii Științifice a UTM sub aspectul utilizării statisticii de bibliotecă și analiza datelor statistice incluse în rapoartele centralizatoare cu privire la activitatea bibliotecilor școlilor profesionale, colegiilor și centrelor de excelență de profil tehnic.

Cuvinte-cheie: biblioteci tehnice, biblioteca universitară, cercetare biblioteconomică, date statistice, resurse informaționale.

INTRODUCERE

Statistica este definită ca: Prezentarea unei situații prin cifre, date numerice, evidență în cifre referitoare la diferite fenomene; activitate de culegere, prelucrare și valorificare a datelor referitoare la anumite fenomene generale; știință care culege, sistematizează, sintetizează, descrie și interpretează date referitoare la fenomene generale, etc. [3, pp. 430-431].

Termenul de statistică derivă din cuvântul latin *status*, ceea ce înseamnă poziție, stare, situație și din cuvântul italian *stato*, cu înțeles limitat de „stat”. Statistica a devenit astăzi un instrument de analiză. Mult timp ea a fost considerată doar un instrument necesar producției, pentru controlul tehnic. Deși principiile statisticii se aplică de șase milenii, știința s-a conturat abia după 1650. La început se făceau înregistrări de date. Ele ofereau o „descriere a statelor”, de unde a apărut numele de statistică [6, p.70].

Statistica de bibliotecă poate fi definită ca un instrument managerial de cunoaștere a nivelului de dezvoltare a activității bibliotecilor, de stabilire a obiectivelor și a direcțiilor de dezvoltare pentru viitor, fundamentarea programelor de dezvoltare curentă și de perspectivă, promovarea imaginii bibliotecii, efectuarea analizelor comparate la nivel de rețea locală, națională sau internațională [1, p. 199].

Statisticile de bibliotecă sunt necesare pentru gestionarea efektivă a bibliotecilor, dar sunt mai importante pentru promovarea serviciilor de bibliotecă în fața diferitor grupuri de persoane interesate, precum: factori de decizie și finanțatori, manageri și personalul bibliotecii, utilizatori actuali și potențiali, mass-media și publicul larg. Pentru factorii de decizie, manageri și finanțatori,

datele statistice devin esențiale în luarea deciziilor cu privire la îmbunătățirea nivelului serviciilor și planificarea strategică.

Domeniile de utilizare a statisticii într-o bibliotecă sunt diverse: elaborarea rapoartelor și planurilor de activitate, prezentarea rapoartelor statistice pe diverse segmente de activitate, elaborarea cercetării statistice anuale a activității bibliotecii, elaborarea centralizatorului rapoartelor statistice, în efectuarea studiilor și cercetărilor științifice, analiza chestionarelor pe diverse subiecte, etc. Aceeași importanță se atribuie statisticii în biblioteca universitară. Definitivarea statutului bibliotecilor instituțiilor superioare de învățământ în noua Lege a bibliotecilor reflectă complexitatea rolurilor și activităților lor și, deci, necesitatea unei eficiente gestiuni, care, cu siguranță se bazează pe statistică. Astfel, Legea definește: bibliotecile instituțiilor de învățământ drept biblioteci care se constituie și funcționează ca parte integrantă a unei instituții de învățământ din sistemul național de educație, oferind elevilor, studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor, altui personal din cadrul instituției de învățământ accesul la resurse informaționale, servicii și facilități corespunzătoare procesului de educație, instruire, cercetare și instruire continuă [7].

Scopul cercetării este accentuarea importanței utilizării aprofundate a datelor statistice în cadrul managementului de bibliotecă la etapa actuală, din perspectiva măsurării impactului, valorii și efectului activității bibliotecii în mediul universitar.

Obiectivele cercetării sunt:

- 1) Identificarea documentelor reglementatoare din domeniul statisticii de bibliotecă și practica utilizării elementelor definiției în cadrul bibliotecii;
- 2) Efectuarea analizei activității Bibliotecii Științifice a UTM sub aspectul utilizării statisticii de bibliotecă;
- 3) Analiza datelor statistice incluse în rapoartele centralizatoare cu privire la activitatea bibliotecilor școlilor profesionale, colegiilor și centrelor de excelență de profil tehnic.

Metodele cercetării. Cercetarea științifică se bazează pe următoarele *metode*: analiza; sinteza; metoda logică; analiza documentației de bibliotecă, analiza rapoartelor statistice în baza formularului 6-c, etc.

1. EVALUAREA SURSELOR BIBLIOGRAFICE

Primul grup de surse integrate în cadrul cercetării se referă la documentele naționale și internaționale din domeniul statisticii de bibliotecă, adoptate pentru reglementarea activității de bibliotecă. Cele mai recente standarde naționale adoptate de către Institutul de Standardizare al Moldovei sunt:

- Standardul SM ISO 2789:2015 „Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”
- Standardul SM ISO 11620:2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci”
- Standardul SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”.

Standardele sunt elaborate de către ISO (Organizația Internațională pentru Standardizare), ulterior au fost aprobate pe teritoriul Republicii Moldova drept standarde moldovene.

Standardul *SM ISO 2789:2015 Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă* propune comunității bibliotecilor și organizațiilor de informare reguli pentru colectarea și prezentarea statisticilor: în vederea prezentării în sinteze pe plan internațional; pentru asigurarea uniformității între țări a acelor măsurători statistici care sunt utilizați frecvent de managerii bibliotecilor, dar fără a fi prezentați în sinteze internaționale; pentru a încuraja o bună practică a statisticilor în gestiunea bibliotecilor și a serviciilor de informare.

Statisticile de bibliotecă sunt centrate tradițional pe resurse, fonduri deținute și cheltuieli, utilizare și disponibilitate. Mai recent, eforturile se axează pe rezultate și impact. Capitolele 2 și 6 constituie baza acestui Standard Internațional și conțin: definiții pentru majoritatea elementelor ce constituie un serviciu de bibliotecă; ele se aplică doar pentru scopuri de statistică; recomandări cu privire la modul de numărare a fiecărui element definit. Capitolul 3 descrie sarcinile curente ale bibliotecilor în raport cu serviciile noi de bibliotecă. Se admite faptul că nu tot ansamblul de date specificate în standard poate fi colectat de biblioteci de diferite tipuri și mărimi. Totodată, serviciile de bibliotecă electronice care în prezent sunt în majoritatea bibliotecilor, au fost integrate în textul de bază al standardului, anterior fiind incluse într-o anexă.

Statisticile de bibliotecă sunt colectate de înseși bibliotecile și trebuie acumulate la nivel regional, național sau internațional pentru toate bibliotecile sau pentru diferite tipuri de biblioteci. Cu toate că conținutul statisticilor nu este la fel în bibliotecile universitare, publice, școlare și specializate, cu acces liber, restrâns sau la distanță, obiectivele sunt aceleași. Aceste statistici permit, mai degrabă, atenționarea asupra unei probleme, realizări și cuantificări, decât furnizarea de răspunsuri și explicații [17].

În ultimii ani s-au realizat progrese importante în măsurarea și compararea calității și eficacității serviciilor de bibliotecă și a eficienței utilizării resurselor. Din acest motiv comunitatea bibliotecară a dezvoltat indicatorii de performanță.

Standardul *SM ISO 11620:2016 Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci* stabilește setul de indicatori, care poate fi folosit în bibliotecile de toate tipurile. Datorită faptului, că acești indicatori sunt calculați prin corelația indicatorilor statistici și nu reflectă întotdeauna o performanță în activitatea bibliotecilor, indicatorii promovați prin SM ISO 11620:2016 pot fi numiți drept relaționali.

Indicatorii de performanță pot fi utilizați efectiv în evaluarea activității bibliotecilor: evaluarea calității și a eficacității serviciilor, a utilizării resurselor, în comparație cu misiunea, scopurile și obiectivele bibliotecii ca instituție. Standardul recomandă corelarea utilizării indicatorilor de performanță cu scopul sistematic de planificare și evaluare a bibliotecilor, stipulând că acțiunile de măsurare și evaluare trebuie să se desfășoare cu regularitate. În planificarea și evaluarea activității de bibliotecă, indicatorii de performanță (relaționali) au două obiective principale: facilitarea controlului în procesul de management; servirea drept bază de referință și de dialog între personalul bibliotecii și organele finanțatoare și comunitatea utilizatorilor. Standardul recomandă 52 indicatori de performanță, iar 31 dintre ei sunt indispensabili pentru bibliotecile publice teritoriale. În anexe sunt incluși indicatorii de performanță și cuantumul indicatorilor recomandați de IFLA/UNESCO pentru biblioteci [15].

Pentru a măsura impactul, valoarea și efectul activității bibliotecii, a justifica resursele investite în dezvoltarea componentelor fizice și umane ale bibliotecii moderne, valoarea acesteia, comunitatea profesională dispune de *SM ISO 16439:2018 Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor*.

Impactul este definit ca influență a bibliotecilor și a serviciilor acestora asupra persoanelor și/sau asupra societății, diferență sau schimbare la nivel de persoană sau grup în rezultatul contactului cu serviciile bibliotecii. În sensul acestui standard valoarea bibliotecii este percepută drept importanța, pe care părțile interesate (instituțiile de finanțare, politicienii, publicul, utilizatorii, personalul) acordă bibliotecilor și care are legătură cu reliefarea beneficiului real sau potențial.

Standardul recomandă trei metode de evaluare/colectare a dovezilor impactului bibliotecilor, care permit bibliotecilor să colecteze date cantitative, date calitative și impresii despre impactul bibliotecii. Ele pot fi aplicate separat sau pot fi combinate pentru o evaluare mai eficientă, multiaspectuală a impactului bibliotecii. În anumite cazuri acestea indică ce schimbări au produs resursele și serviciile bibliotecii în viața utilizatorilor, adică impactul bibliotecii [16].

Un instrument important pentru biblioteci este „*Manifestului IFLA pentru statistica de bibliotecă*”, adoptarea căruia a pornit de la ideea de a avea un document-certificat cu privire la importanța statisticii de bibliotecă. Acest document internațional demonstrează valoarea pe care o oferă bibliotecile utilizatorilor săi și societății. Bibliotecarii din Republica Moldova s-au aliniat la dezideratele incluse în Manifest, adoptând un document similar în cadrul Conferinței anuale a ABRM din 16-18 noiembrie 2011.

Manifestul subliniază, că datele corecte, fiabile și comparabile sunt esențiale pentru importanța și utilitatea statisticilor de bibliotecă. Calitatea statisticii naționale – și, în final, a celei internaționale – depinde atât de precizia și livrarea cu promptitudine a datelor de către fiecare bibliotecă în parte, cât și de întocmirea cu atenție a acestora, în scopul identificării eventualelor erori sau interpretări greșite. Pentru a face rezultatele comparabile între regiuni sau țări, trebuie utilizate aceleași definiții și aceleași metode statistice. Bibliotecile trebuie să colaboreze pentru a forma rețele regionale / naționale de întocmire a statisticilor de bibliotecă, asigurând un sistem de biblioteci la nivel național care să funcționeze eficient [8].

Al doilea grup de surse se referă la lucrările elaborate la nivel național în sprijinul implementării standardelor enumerate mai sus în biblioteci și alte instituții deținătoare de colecții. În scopul facilitării implementării standardului SM ISO 11620:2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci” a fost elaborat *Ghidul „Indicatori de performanță (relaționali) pentru biblioteci”* (echipa de lucru: L. Corghenci, V. Osoianu, V. Popa, BNRM). Conform standardului, „indicatorii de performanță sunt expresii (numerice, simbolice sau verbale), folosite pentru a caracteriza activitățile (evenimente, obiective, persoane) în termeni calitativi și cantitativi pentru a determina valoarea lor, însoțite de metode de calculare. Spre deosebire de indicatorii statistici tradiționali, indicatorii de performanță nu sunt doar rezultatul evidenței proceselor de bibliotecă, ci și a corelației conform metodologiei de calculare a cel puțin dintre doi indicatori statistici. Ei au menirea să funcționeze ca instrumente de evaluare a calității și eficacității serviciilor, resurselor și a altor activități prestate de bibliotecă, să evalueze eficiența resurselor alocate de bibliotecă pentru servicii și activități [5].

În scopul implementării standardului SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor” a fost creat grupul Impact – Inovație și practici de succes în statistica de bibliotecă, BNRM, care a elaborat un „*Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”* (coord.: L. Corghenci; autori: V. Osoianu, E. Bordian, M. Cebotari, E. Dmitric, L. Tcaci, L. Sitaru, T. Coșeri, N. Pădure, V. Popa, L. Rusu). Ghidul are scopul de a explica și de a implementa metodele de evaluare a impactului bibliotecilor, oferind repere metodologice și instrumente concrete pentru proces. Structura și conținutul acestuia sunt

Activitatea bibliotecilor de profil tehnic: Sinteza statistică pentru anul 2023
similare SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”. Ghidul urmărește și scopul de a conștientiza bibliotecarii cu privire la importanța și responsabilitatea pe care o impune analiza impactului și valorii bibliotecii [4].

Drept urmare a modificării formularului 6-c aprobat de către Centrul Național de Statistică al RM cu denumirea „Cercetare statistică anuală № 6-c. Activitatea bibliotecilor”, Comisia „Standardizare, norme și statistici” a CBN a elaborat documentul „*Note explicative pentru completarea formularului „Cercetare statistică anuală № 6-c – activitatea bibliotecilor”*”. Documentul, aprobat de către Consiliul Biblioteconomic Național (6 noiembrie 2015), avea scopul de a ușura și a explica modalitatea de completare a formularului, specificând faptul, că definițiile sunt conforme Standardului *SM ISO 2789:2015 Informare și documentare – Statistici internaționale de bibliotecă*. În ultimii ani, formularul 6-c a suportat câteva modificări, în acest context fiind executate modificări și în Notele explicative (2017, 2019, 2020, 2022).

Alt grup de surse se referă la publicațiile specialiștilor din domeniul biblioteconomic cu privire la implementarea standardelor, aplicarea normelor de evidență a datelor statistice și importanța statisticii de bibliotecă.

În articolul „Datele statistice ca dovadă a impactului bibliotecii asupra comunității” autorii E. Pintilei și V. Osoianu fac o radiografiere a situației actuale din Republica Moldova din punct de vedere al implementării documentelor internaționale și cadrul legislativ din domeniul biblioteconomic. Se face o analiză amplă a documentului aprobat de către Centrul Național de Statistică al RM – formularul 6-c „Activitatea bibliotecilor. Cercetare statistică anuală”, descrierea implementării formularului electronic al raportului centralizator al datelor statistice și rezultatele obținute în urma implementării lui [10].

În articolul „Sistemul Național de Biblioteci prin prisma indicatorilor statistici ai anului 2018” cercetătoarele L. Corghenci și V. Popa reflectă situația generală a bibliotecilor din Republica Moldova în anii 2017-2018, bazată, în special, pe interpretarea situațiilor statistice. Autorii articolului optează pentru o educație pro-statistică a personalului de specialitate din biblioteci, dezvoltarea competențelor de cercetare statistică a acestora. ”Este important să se accepte importanța cercetării statistice în bibliotecă: pentru bibliotecari – statistica conferă o logică în gândire, analiză, demersuri, permite înțelegerea priorităților; pentru bibliotecă – comunicarea corectă și explicită a datelor statistice privind activitatea bibliotecii este o pârgie eficientă de furnizare a informației capabile să educe publicul, factorii de decizie, partenerii privind rolul și locul bibliotecii azi, dar mai ales în viitor” [2].

În articolul „Anul Bibliologic 2021 și recuperarea pozițiilor pierdute” cercetătoarea V. Osoianu, BNRM, menționează efortul depus de către bibliotecile din Republica Moldova pentru a recupera pozițiile pierdute, dictate de necesitatea distanțării sociale, închiderea bibliotecilor, reducerea orelor de funcționare, activitatea la distanță și alte restricții pandemice. Autoarea realizează o comparație a datelor statistice cu realizările anilor precedenți, luând drept bază prioritățile de activitate stabilite de Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci [9].

Datele statistice sunt utilizate și în prezentarea rezultatelor studiilor de specialitate.

„Studiu privind necesitățile de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova”, autor Lilia Povestca (BNRM). După cum sugerează titlul, studiul are drept scop identificarea cerințelor de formare profesională continuă și stabilirea conținutului programelor de pregătire a personalului de specialitate din instituțiile de învățământ superior. Acest aspect este o activitate complexă, care trebuie să ia în considerare mai mulți factori, ca nivelul de pregătire, cunoștințele, experiența, vârsta, studiile etc. Articolul reflectă rezultatele unui sondaj de opinie pe bază de chestionar cu ajutorul căruia au fost colectate date statistice cantitative. Chestionarul a inclus 20 de întrebări structurate; în procesul de cercetare au participat 132 de respondenți, personal de specialitate de la 18 biblioteci universitare. Pentru elucidarea răspunsurilor au fost pe larg utilizate date statistice incluse în Raportul statistic privind activitatea bibliotecilor din învățământ pentru anul 2018, dar și rezultatele cantitative ce derivă din chestionarul online. Printre recomandările finale, autoarea include studierea sistematică a necesităților de formare continuă și analizarea periodică a opiniilor bibliotecarilor privind tematica și formele de servicii educaționale prestate de centrele de formare continuă pentru bibliotecari [11].

Rezumatul cercetării.

1. *Cadru teoretic.* Importanța majoră pe care o are statistica de bibliotecă este susținută la nivel internațional și național prin standarde, ce asigură unitatea măsurărilor activităților de bibliotecă, descriu modalitățile de colectare, prezentare și analiză a datelor statistice. Datele statistice definite în standardele internaționale sunt folosite pentru evaluarea și compararea bibliotecilor, precum și pentru promovare, marketing și demersul pentru valoarea adusă de biblioteci comunității și societății.

Utilizarea statisticilor de bibliotecă are următoarele obiective: de a monitoriza rezultatele cu care se operează în raport cu standarde și datele organizațiilor similare; de a monitoriza tendințele în timp și efectele inovării; de a oferi o bază pentru planificare, luarea deciziilor,

îmbunătățirea calității serviciilor și oferirea feedback-ului cu privire la rezultate; de a asigura organizațiile naționale și regionale cu informația necesară pentru rolurile lor de susținere, finanțare și monitorizare; de a demonstra valoarea pe care serviciile de bibliotecă o aduc utilizatorilor actuali dar și din generațiile viitoare.

Indicatorii de performanță sunt utilizați pe larg pentru a verifica calitatea serviciilor de bibliotecă în activitatea cotidiană. Datele cantitative și calitative referitoare la serviciile de bibliotecă, utilizarea bibliotecii și beneficiarii ei sunt esențiale pentru a demonstra și confirma valoarea deosebită pe care o oferă bibliotecile. Rezultatele finale (cu privire la cultura informației, competențe în căutarea informației, succese în domeniul învățământului sau integrarea socială) vor fi mult mai vizibile, dacă datele calitative din sondajele la care au participat utilizatorii se vor completa cu cele statistice.

Publicațiile studiate în cadrul cercetării demonstrează, că datele statistice sunt indispensabile pentru gestionarea internă a bibliotecii, dar pot face mult mai mult. Cu ajutorul datelor putem demonstra, că bibliotecile sunt indispensabile comunităților și că acestea construiesc punți între oameni, comunități, cunoștințe.

2. UTILIZAREA STATISTICII ÎN RAPORTUL ANUAL AL BȘ UTM

În acest studiu voi prezenta succint, în calitate de utilizare a datelor statistice, Raportul de activitate al Bibliotecii Științifice UTM pentru anul 2023.

Activitatea Bibliotecii Științifice a Universității Tehnice a Moldovei în anul 2023 a fost aliniată misiunii și obiectivelor stabilite în documentele de reglementare a activității de bibliotecă și în „Planul de dezvoltare strategică a Universității Tehnice a Moldovei 2021-2026”.

În linii mari, în anul 2023, biblioteca și-a îndreptat eforturile către sprijinirea comunității în implementarea reformelor, adoptarea modernizării europene și întărirea capacității de a face față provocărilor. Totodată, s-au realizat pași importanți în implementarea recomandărilor UNESCO privind Știința Deschisă.

În anul 2023 biblioteca și-a menținut angajamentul de a contribui la procesul educațional și de cercetare, furnizând resurse, programe și servicii informaționale, suport și asistență informațional-bibliografică în scopul satisfacerii nevoilor de informare ale studenților și cadrelor științifico-didactice.

BIBLIOTECA ÎN CIFRE

Colecția bibliotecii - 1 327 095 volume	Activități de informare și educative - 31
Colecția digitală - 1 821 documente fulltext	Expoziții - 304
Repozitoriul instituțional - 23 898 documente	Activități de instruire a utilizatorilor - 102
Utilizatori - 7 498	Servicii de consultanță - 982
Vizite - 78 389	Traininguri - 18
Publicații împrumutate - 131 501	Proiecte - 3
Referințe bibliografice și factologice - 2 125	Formare profesională – 15 Activități organizate

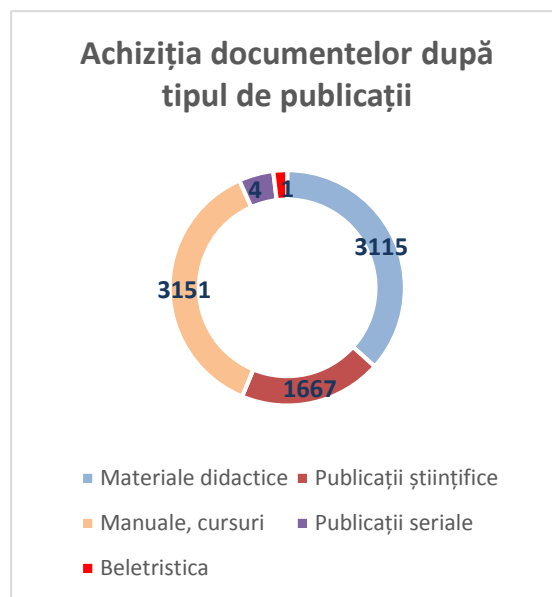
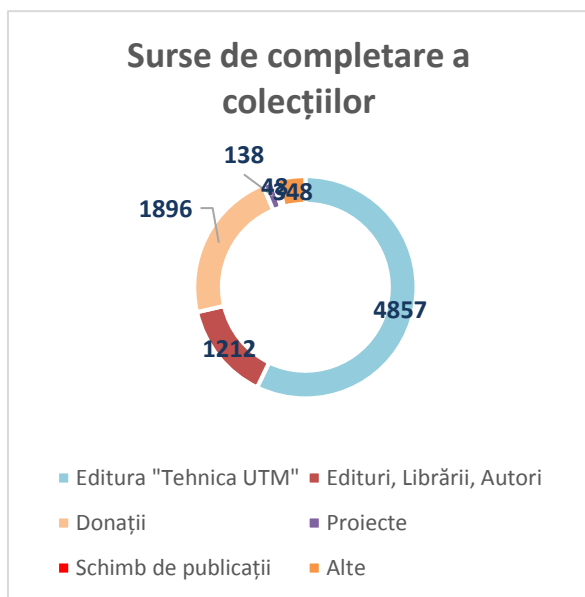
Dezvoltarea resurselor informaționale în anul 2023 a fost planificată și realizată în conformitate cu programele și disciplinele de studii, solicitările cadrelor didactice de la departamentele universitare, cererile neonorate ale utilizatorilor.

Pe parcursul anului colecțiile bibliotecii au înregistrat o creștere cu *1 099 titluri* noi de documente (din totalul de 1 366 titluri achiziționate) în *8 499 unități materiale (u.m.)*. Valoarea totală a achizițiilor în 2023 constituie *632 842,26 lei*. Cheltuielile pentru achiziții de documente per utilizator activ au constituit 62,4 lei.

Sursa de completare	Titluri	Unități materiale	Valoare, lei
Alocații bugetare UTM, din care:	741	6 267	467 689,40
▪ achiziții de carte:	729	5 929	331 862,11
- prin cumpărare	628	1 212	245 357,37
- Editura „Tehnica UTM”	101	4 717	86 504,74
✓ Reviste științifice UTM	2	140	11 065,30
▪ abonarea publicațiilor periodice	10	198	23 944,05
▪ abonarea bazelor de date (Springer, Consorțiul REM)			100 817,94
Proiecte	8	138	29 958,00
Donații	477	1 896	113 145,08
Schimb internațional de publicații	28	48	2 820,00
Transfer intern (departamente)	17	41	15 642,40
Manuscrite:	73	81	-
- teze de doctor	15	15	
- rezumatele tezelor	58	66	

Alte surse	22	28	3 587,38
TOTAL:	1 366	8 499	632 842,26

Bugetul alocat de UTM reprezintă 73,9% din valoarea totală a achizițiilor de resurse informaționale. În termeni cantitativi, achiziția de carte constituie 86,7% (7 369 u.m.) din totalul achizițiilor, iar procentul alocat pentru procurarea cărților din bugetul universitar este de 71% (5 929 u.m.), reprezentând un indicator foarte pozitiv.

Dezvoltarea resurselor electronice și implementarea tehnologiilor informaționale

În cursul anului de referință, au fost adăugate în colecția Biblioteca Electronică 111 titluri de cursuri și materiale didactice elaborate de cadrele didactice universitare. În total, în cadrul colecției, sunt accesibile 1 457 de publicații ale profesorilor cu text integral și 345 de cărți scanate. În scopul asigurării accesului la publicațiile electronice ale cadrelor didactice din UTM, colecția Biblioteca Electronică a fost transferată de pe site-ul <http://library.utm.md/> pe un server Dspace-7 accesibil la adresa <https://elibrary.utm.md>.

Pe parcursul anului s-a depus un efort semnificativ pentru tranziția către sistemul integrat de bibliotecă Koha. Acest proces a implicat exportul datelor din Aleph și importul acestora în Koha, în total fiind importate 111 281 înregistrări bibliografice / 328 506 înregistrări exemplare din cataloagele electronice ale bibliotecilor UTM și UASM.

În anul de referință a demarat procesul de creare a bazei de date a utilizatorilor bibliotecii în cadrul Sistemului Informațional de Management Universitar (SIMU) pentru facilitarea împrumutului electronic de publicații. În cadrul eforturilor de implementare a modulului de circulație a cărților,

Activitatea bibliotecilor de profil tehnic: Sinteza statistică pentru anul 2023 pe parcursul anului 2023 s-a continuat procesul de barcodare a publicațiilor din retrospectivă și înregistrarea acestora în catalogul electronic. Astfel, aproximativ 30 000 de exemplare de cărți au fost dotate cu coduri de bare.

În anul 2023 a continuat dezvoltarea și extinderea Repozitoriului Instituțional IRTUM, fiind completat cu 3398 înregistrări. La 1 ianuarie 2024 repozitoriul instituțional www.repository.utm.md are un volum de 23 898 de înregistrări arhivate. Structura repozitoriului a fost extinsă prin adăugarea unor noi subcomunități și colecții în care au fost înregistrate articolele cercetătorilor UTM și UASM.

Tipuri de publicații înregistrate în repozitoriu în anul 2023	Nr.
Articole din conferințele organizate de UTM	1 346
Articole din <i>Revista Știința Agricolă</i>	734
Teze de master și licență (extrase)	556
Articole din cataloagele saloanelor internaționale de invenții la care au participat cercetătorii UTM	274
Articole din alte conferințe naționale și internaționale unde au publicat cercetătorii	211
Publicații didactice și monografii	111
Articole din revista <i>Journal of Engineering Science</i>	60
Articole din revista <i>Journal of Social Science</i>	58
Teze de doctor	29
Brevete	19
TOTAL	3 398

Acces la resurse informaționale online (baze de date internaționale)

Pe parcursul anului a fost asigurat accesul utilizatorilor la 15 baze de date din domeniile științei și tehnicii, care reprezintă un suport esențial în procesul de studiu și cercetare: Platforma *Springer Nature*, disponibilă prin abonament (cca 2 000 reviste și 6 000 cărți electronice editate anual); 9 baze de date furnizate prin intermediul Consorțiului REM, în baza cotizației de membru; 5 baze de date propuse de compania EBSCO, livrate în perioade de testare determinate.

Utilizarea resurselor și serviciilor bibliotecii

Indicatorii statistici vizavi de serviciile prestate utilizatorilor bibliotecii au crescut semnificativ față de anul 2022. În anul 2023 Biblioteca avea înregistrați **9200** utilizatori, din care: **2280** – utilizatori noi, **7498** – activi (tineri - 6404, femei – 3019, bărbați – 4479). Au fost efectuate **78389** vizite în bibliotecă (57477 vizite în 2022), s-au împrumutat **131501** documente (100584

documente împrumutate în a. 2022). S-au înregistrat 67 859 de vizite virtuale pe site-ul bibliotecii. În medie, un utilizator a intrat la bibliotecă de 10 ori și a împrumutat circa 18 publicații.

Asistența informațional-bibliografică

Pe parcursul anului 2023 au fost realizate *56 de cercetări bibliografice* pe diverse subiecte, care includ 890 de surse. La solicitarea profesorilor au fost redactate *2 275 de referințe bibliografice*. În anul 2023 bibliotecarii au atribuit *368 indici CZU* pentru tezele de doctorat, articolele din revistele, materialele conferințelor și culegerilor științifice editate de UTM.

În anul 2023 au fost furnizate *2 125 referințe bibliografice și factologice*, inclusiv acordate online și la telefon; la solicitarea utilizatorilor au fost acordate 982 servicii de consultanță de diferite tipuri.

O activitate aparte a bibliotecii, menită să sprijine cercetătorii, a fost organizarea și desfășurarea campaniei „*Dezvoltarea profilurilor cercetătorilor*” pentru a spori vizibilitatea cercetărilor științifice, cercetătorilor și instituției la nivel global. În rezultatul desfășurării campaniei au fost înregistrați următorii indicatori: 12 profiluri noi create în Google Scholar și 17 profiluri noi în ORCID; 138 profiluri ORCID și 131 profiluri Google Scholar completate; 21 identificatori de autor Scopus conectați la profilurile ORCID.

În anul de referință programele de cultura informației au fost orientate pe 356 activități de instruire în cadrul a 287 ore academice la care au participat 2 627 utilizatori.

Activitatea expozițională a bibliotecii a fost desfășurată în scopul valorificării și promovării resurselor informaționale și documentare ale bibliotecii și a patrimoniului științific, s-a concretizat în organizarea a *304 expoziții* de diverse tipuri:

- expoziții tematice - 115
- expoziții-eveniment - 92
- expoziții de informare - 64
- expoziții „Cunoaște cartea profesorului tău” / „Personalitate” - 25
- expoziții „În ajutorul licențiatului” - 8.

Indicatori de performanță 2023:

- Achiziții cărți per utilizator – 0,92
- Cheltuieli pentru achiziții per utilizator activ – 62,4 lei
- Total vizite per utilizator – 10
- Vizite per bibliotecar – 3136
- Împrumuturi per utilizator – 18 u.m.
- Împrumuturi per bibliotecar – 5260 u.m.
- Procentul de frecvență de către populația țintă – 81,5%
- Suprafața totală pentru un utilizator – 0,48 m.p.
- Locuri de lucru pentru public per utilizator – 0,05

Rata de circulație a colecției – 0,1

Fond total per utilizator – 144 u.m.

Rata medie de înnoire a colecției – 156 de ani.

Rata medie de înnoire a colecției, în % – 0,64%.

În concluzie: Biblioteca Științifică și-a subordonat obiectivele și sarcinile procesului didactic, educațional și de cercetare universitar. Dezvoltarea colecțiilor, prestarea serviciilor, manifestările cultural-educative s-au produs în strânsă colaborare cu decanatele, departamentele, școlile doctorale. A fost promovată utilizarea eficientă a resurselor electronice, s-au difuzat publicațiile în format tipar. S-a acordat atenție deosebită renovării tehnologiilor, s-a optat pentru crearea confortului de muncă și studiu în bibliotecă. Datele cantitative și calitative referitoare la serviciile de bibliotecă, utilizarea bibliotecii și utilizatori sunt esențiale pentru a demonstra și confirma valoarea pe care o oferă biblioteca ca subdiviziune a instituției de învățământ [12].

3. COLECTAREA ȘI ANALIZA DATELOR STATISTICE A BIBLIOTECILOR DIN REȚEA

Conform Regulamentului privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului național de bibliotecă, ordinul Ministerului Culturii al RM nr. 132 din 14.07.2022, activitatea metodologică în cadrul SNB este asigurat de centre biblioteconomice departamentale. Biblioteca Științifică UTM este numit centru biblioteconomic departamental pentru bibliotecile instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale), postsecundar și postsecundar nonterțiar, centre de excelență (colegii) de profil tehnic și agricol [14].

Una din sarcinile de bază ale BȘ UTM, în funcție de centru biblioteconomic departamental, este monitorizarea/evaluarea activității bibliotecare, care constă în colectarea, analiza, sinteza și diseminarea situațiilor statistice privind activitatea bibliotecilor din rețea: 38 biblioteci ale școlilor profesionale și 13 biblioteci de colegii și centre de excelență cu profil tehnic. Am recepționat, imprimat și verificat rapoartele trimise online de la aceste biblioteci pentru anii 2019-2022; în anul 2023 au fost raportate datele inclusiv pentru 8 biblioteci de colegii și centre de excelență cu profil agricol și 5 instituții de cercetări științifice din domeniul agricol. Datele statistice din rapoarte au fost analizate, sintetizate și înregistrate în Raportul statistic centralizator, precum și sistemul de raportare ORT 6-c. În perioada de raportare, au fost acordate nenumărate consultații prin telefon, pentru a exclude erorile în sintezele statistice.

În contextul atribuțiilor de Centru Biblioteconomic Departamental pentru bibliotecile din instituțiile de învățământ profesional tehnic și agricol postsecundar și postsecundar nonterțiar, Biblioteca Științifică a organizat la 21 decembrie 2023 seminarul profesional cu genericul „*Bibliotecile din instituțiile de învățământ profesional tehnic și agricol: priorități*

Activitatea bibliotecilor de profil tehnic: Sinteza statistică pentru anul 2023 *profesionale, prevederi legislative, cadru de raportare*”, la care au participat 37 de responsabili de activitatea bibliotecilor din 28 centre de excelență, colegii și școli profesionale.

Obiectivele seminarului constau în oferirea suportului metodologic pentru prezentarea datelor statistice privind activitatea bibliotecii în anul 2023, diseminarea priorităților profesionale pentru anul 2024, a oportunităților de ajustare a activității bibliotecilor conform prevederilor documentelor reprezentative de nivel național și internațional etc.

La 23 decembrie 2022, Biblioteca Tehnico-științifică a organizat în colaborare cu CFPC BNRM, atelierul profesional online *“Inițiativa-cheie ale anului profesional 2023. Raportarea activității bibliotecii pentru anul 2022”*. *Obiectivele atelierului*: accentuarea completării corecte și relevante a Formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c. Activitatea bibliotecilor”; reflectarea serviciilor în sprijinul implementării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă; repere pentru construirea raportului analitic anual privind activitatea bibliotecii/bibliotecilor din rețea. La lucrările atelierului au participat 48 bibliotecari din Școli Profesionale, Colegii, Centre de Excelență de profil tehnic și agricol. În cadrul atelierului au fost prezentate modificările din formularul „Cercetare statistică anuală № 6-c – Activitatea bibliotecilor”, aprobat prin ordinul Biroului Național de Statistică (24.11.2022), precum și modificările incluse în documentul „Note explicative pentru completarea formularului „Cercetare statistică anuală № 6-c – activitatea bibliotecilor”.

Datele statistice cu privire la activitatea bibliotecilor din rețea în anul 2023 reprezintă următoarea informație: **13 biblioteci de colegii și centre de excelență** de profil tehnic sunt amplasate pe o suprafață de 3240 m.p., dintre care 3 biblioteci necesită reparație capitală, iar 5 instituții au trecut printr-un amplu proces de reparație și modernizare. La capitolul Colecții atestăm: achiziții totale – 9350, din care cărți 8266, publicații seriale 983, 101 alte documente; din ele 8165 în limba română (87%). S-au casat 4846 documente din fondul bibliotecilor. La sfârșitul anului 2023 fondul total de documente este de 646081, din care 351703 u.m. în limba română. Bibliotecile nu dețin resurse electronice (doar o bibliotecă deține 29 documente digitale), iar publicații seriale curente sunt raportate 133 abonamente (127 titluri). La capitolul Servicii de bibliotecă și utilizarea lor constatăm: utilizatori activi – 12647, din care copii până la 16 ani – 2134, sunt prezentate datele utilizatorilor repartizați conform criteriul de vârstă și sexe. Au fost înregistrați 515 abonați/urmăritori pe 2 conturi de socializare, pe care s-au efectuat 43442 vizite virtuale. O bibliotecă a creat pagina sa pe internet, iar două biblioteci dezvoltă cataloage electronice cu acces local, care conțin 27066 înregistrări. Intrări în bibliotecă – 168602, împrumuturi – 355697, din care în limba română – 301792 (84,8%); 12 biblioteci dețin 92

Activitatea bibliotecilor de profil tehnic: Sinteza statistică pentru anul 2023
computere, biblioteci conectate la internet – 12 (91 conectate la internet), 659 locuri pentru utilizatori în sălile de lectură.

În bibliotecile acestor instituții sunt angajate 22 persoane în echivalent 21,5 norme întregi; cu studii superioare sunt 18 persoane, inclusiv 10 au studii de specialitate; din numărul total de angajați 68% sunt cu vârsta peste 55 de ani și 32% cu vârsta cuprinsă între 25-54 de ani. Personalul care deține categorii de calificare reprezintă 8 persoane: 1 deține categoria superioară, 5 dețin categoria I și 2 persoane categoria II de calificare.

În anul 2023, trei școli profesionale și-au sistat activitatea, fuzionând cu alte 3 instituții de profil din regiune. În rezultatul fuzionării, soarta bibliotecilor a rămas neclară, nu au fost prezentate rapoarte statistice din motivul lipsei angajaților în biblioteci.

38 biblioteci ale școlilor profesionale de profil tehnic sunt amplasate pe o suprafață de 3952 m.p., dintre care 9 biblioteci necesită reparație capitală. La capitolul Colecții atestăm: achiziții totale – 5110, din care cărți 3206, publicații seriale 1904; din ele 4956 în limba română (97%). A fost casat un număr impunător de publicații - 10088. La sfârșitul anului 2023 fondul total de documente este de 549174, din care 318652 u.m. în limba română. Trei biblioteci dețin 42 resurse electronice, iar publicații seriale curente în ansamblu sunt 217 abonamente (214 titluri). La capitolul Servicii de bibliotecă și utilizarea lor constatăm: utilizatori activi – 12133, din care copii până la 16 ani – 1673, sunt prezentate datele utilizatorilor repartizați conform criteriul de vârstă și sexe. Au fost înregistrați 1203 abonați/urmăritori pe 12 conturi de socializare, pe care s-au efectuat 7376 vizite virtuale. Intrări în bibliotecă – 893499, împrumuturi – 116153, din care în limba română – 104822 (90%); 36 biblioteci dețin 173 computere, biblioteci conectate la internet – 36 (169 conectate la internet), 901 locuri pentru utilizatori în sălile de lectură.

În bibliotecile instituțiilor sunt angajate 42 persoane în echivalent 30,25 norme întregi; cu studii superioare sunt 32 persoane, inclusiv 6 au studii de specialitate; din numărul total de angajați 57% sunt cu vârsta peste 55 de ani și 40% cu vârsta cuprinsă între 25-54 de ani. Personalul care deține categorii de calificare reprezintă 6 persoane: 1 deține categoria superioară, 3 dețin categoria I și 2 persoane categoria II de calificare.

Celelalte compartimente au fost completate mai puțin, mai ales ce țin de instruirea utilizatorilor. În general, se constată o îmbunătățire în prezentarea rapoartelor statistice de către bibliotecile din rețea, în cazul neclarităților s-a solicitat ajutorul metodologic [13].

Concluzii.

Obiectivele propuse au fost elucidate în mare măsură. Au fost identificate documentele reglementatoare din domeniul statisticii de bibliotecă și descrisă practica utilizării elementelor

Activitatea bibliotecilor de profil tehnic: Sinteza statistică pentru anul 2023 definatorii în cadrul bibliotecilor. În prezent, domeniul statisticii de bibliotecă dispune de 3 standarde noi, care oferă sprijin în activitatea de gestionare a bibliotecii.

A fost prezentată activitatea Bibliotecii Științifice a UTM pentru anul 2023, sub aspectul utilizării statisticii de bibliotecă, demonstrând faptul, că datele statistice sunt utilizate pe larg în activitatea instituției.

Au fost incluse date statistice din raportul centralizator cu privire la activitatea bibliotecilor școlilor profesionale, colegiilor și centrelor de excelență de profil tehnic în anul 2023. În ultimul an, s-a atestat o îmbunătățire în prezentarea rapoartelor, dar încă mai este nevoie de instruirea persoanelor noi angajate în bibliotecă.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, L.; PINTILEI, E.; MUNTEAN, A.; TOSTOGAN, A.; COSOVAN, V. et al. *Biblioteconomie și științe ale informării*. Manual practic. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău: Epigraf, 2021. ISBN 978-9975-3510-5-8.
2. CORGHENCI, L.; POPA, V. Sistemul Național de Bibliotecă prin prisma indicatorilor statistici ai anului 2018. *Magazin bibliologic*. 2019, nr. 1-2, pp. 29-35. ISSN 1857-1476.
3. NICOLAEVA, Janna și Lidia ZASAVIȚCHI (alcăt.). *Dicționar de biblioteconomie și științe ale informării*. Chișinău: Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan”, 2014. ISBN 978-9975-4094-8-3.
4. OSOIANU, V.; E. BORDIAN; M. CEBOTARI; E. DMITRIC; L. TCACI; L. SITARU et al. *Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”* [eBook]. Chișinău, 2018. 60 p. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf> [accesat 2024-03-23].
5. Corghenci, L.; V. Osoianu și V. Popa. *Indicatori de performanță (relaționali) pentru bibliotecă*. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 11620:2016 „Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru bibliotecă”. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2017. 33 p.
6. IONESCU, Sorin. *Inovarea managerială*. Repere istorice. București: Politehnica Press, 2016. ISBN 978-606-515-630-2.
7. LEGE cu privire la bibliotecă: nr. 160 din 20.07.2017. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315, art. 529. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro [accesat 2024-04-05].

8. *Manifestul IFLA pentru statistica de bibliotecă*. [2011]. Disponibil: [http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Manifestul IFLA Statistica de biblioteca.pdf](http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Manifestul_IFLA_Statistica_de_biblioteca.pdf) [accesat 2024-04-08].
9. OSOIANU, V. Anul Bibliologic 2021 și recuperarea pozițiilor pierdute. *Magazin bibliologic*. 2022, nr. 4, pp. 25-35. ISSN 1857-1476.
10. PINTILEI, Elena și Vera OSOIANU. Datele statistice ca dovadă a impactului bibliotecii asupra comunității. *Magazin bibliologic*. 2018, nr. 1-2, pp. 22-27. ISSN 1857-1476.
11. POVESTCA, L. Studiu privind necesitățile de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova. *Magazin bibliologic*. 2019, nr. 3-4, pp. 93-107. ISSN 1857-1476.
12. Raport de activitate al Bibliotecii Științifice a UTM, anul 2023. In: UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI. *Raport Anual UTM, 2023*. Chișinău, 2024, pp.182-193. Nepubl. Disponibil: https://utm.md/rector/UTM5_fin_4.pdf [accesat 2024-04-10].
13. *Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2023*. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca> [accesat 2024-04-10].
14. Regulament privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului național de biblioteci: Ordinul Ministerului Culturii Nr. 132/2022 din 14.07.2022. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2022, nr. 264-266, art. 963. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132844&lang=ro [accesat 2024-04-29].
15. INSTITUTUL DE STANDARDIZARE DIN MOLDOVA. SM ISO 11620:2016, *Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci*. Chișinău: ISM, 2017.
16. INSTITUTUL DE STANDARDIZARE DIN MOLDOVA. SM ISO 16439:2018, *Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor*. Chișinău: ISM, 2018.
17. INSTITUTUL NAȚIONAL DE STANDARDIZARE ȘI METROLOGIE. SM ISO 2789:2015. *Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă*. Aprobate: 2015-01-26. Nepubl. Chișinău: INSM.